

Adam STEBEL: Profesora Tadeusza Kimśę poznałem bliżej pod koniec trzeciego roku studiów na Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska, kiedy podjąłem się wykonania pod Jego kierunkiem pracy magisterskiej. Od pierwszego spotkania Profesor okazał się człowiekiem o szerokich horyzontach, życzliwym i przyjaznym. Jako nauczyciel potrafił zainteresować problematyką botaniczną, którą zajmował się z wielką pasją i oddaniem, stanowiąc godny naśladowania wzór. Do tej pory wspominam spotkania i dyskusje z Profesorem, który zawsze znajdował na nie czas i nigdy nie stronił od odpowiedzi, nawet na najtrudniejsze pytania. Szczególnie jestem Mu wdzięczny za to, że w tamtym czasie pomógł mi dokonać wyboru dalszej drogi życiowej, gorąco zachęcając do podjęcia działalności naukowej. Po ukończeniu studiów zachowałem przyjazny kontakt z Profesorem i miło mi w tym miejscu wspomnieć, że moją pierwszą opublikowaną pracą naukową był właśnie współautorski z Nim artykuł. Tak się złożyło, że kilka lat później, na kolejnym, ważnym etapie swojej drogi zawodowej znowu zetknąłem się z Profesorem, tym razem na egzaminie z ekologii przed obroną pracy doktorskiej. Wtedy również spotkałem się z Jego dużą życzliwością, a efektem długiej dyskusji były plany podjęcia wspólnych, interesująco zapowiadających się, badań naukowych. Niestety, choroba Profesora, a następnie Jego niespodziewane odejście przekreśliły te projekty. W mojej pamięci pozostanie takim, jakim był: uczciwym, rzetelnym naukowcem, poszukującym obiektywnej prawdy, a przede wszystkim wspaniałym Człowiekiem i Nauczycielem.

Zbigniew WILCZEK – kolega: Kiedy wspominam Tadeusza Kimśę, widzę jak wchodzi powolnym krokiem do budynku Wydziału Biologii, czytając gazetę lub skupiony pracuje przy swoim biurku, otoczony regałami szczególnie zapelnionymi książkami. Tadeusz był naukowcem o szerokich zainteresowaniach; oprócz ekologii, którą zajmował się zawodowo, uwielbiał muzykę rozrywkową, literaturę piękną i malarstwo. Zgromadził bogatą płytotekę oraz księgozbiór, w którym można znaleźć najpiękniejsze albumy malarstwa. Pod względem naukowym imponował wiedzą, odczytaniem i rozwagą. Bardzo dużo czasu poświęcał na przeglądanie publikacji naukowych z całego świata, dzięki czemu zawsze potrafił rozwiązać stawiane przed nim problemy naukowe, służył radą, podsuwał literaturę lub proponował najbardziej odpowiednią i sprawdzoną metodykę badań.

Jego pasją były również programy komputerowe, z którymi, z właściwą sobie dokładnością, starał się zapoznać aby jak najlepiej wykorzystać je do analizy

materiałów naukowych, czy do prezentacji wyników badań. To wszystko zadecydowało, że poprosiłem Tadeusza, żeby został promotorem mojej pracy doktorskiej. Zostałem Jego pierwszym doktorantem. T. Kimsa na bieżąco udzielał mi wskazówek w trakcie realizowania pracy doktorskiej i później, po jej ukończeniu, zmobilizował mnie do jej opublikowania. Wspólnie z mną publikacji dotyczącej analizy numerycznej zbiorowisk leśnych Beskidów nie zdążył już sfinalizować. Odszedł przedwcześnie pozostawiając po sobie wspomnienia, dzięki którym na zawsze będzie żył w mojej pamięci.

Przedstawiłyśmy wypowiedzi zaledwie kilku osób, które zapragnęły podzielić się swymi osobistymi refleksjami i przemyśleniami. Jesteśmy jednak przekonane, że każdy młody człowiek, któremu dane było spotkać na swej drodze Pana Profesora, powiedziałyby tyle samo ciepłych i serdecznych słów o naszym wspólnym Mistrzu. Wszyscy bez wątpienia wiele Mu zawdzięczamy i cieszymy się, że choć na tak krótko, to jednak mieliśmy szansę spotkania tak niezwyklej i wspaniałej osoby, jaką był Pan Profesor Tadeusz Kimsa.

Bardzo nam Ciebie brakuje, nasz Profesorze Dobroci.

Anna ORCZEWSKA, Edyta SIERKA

ROCZNICE JUBILEUSZE ANNIVERSARIES, JUBILEES

100. ROCZNICA URODZIN PROF. STEFANA MACKI (1899–1967)

100th anniversary of Prof. Stefan Macko's birth (1899–1967)

3 grudnia 1999 r. odbyła się w Świebodzicach uroczystość poświęcona pamięci prof. dr Stefana Macko, wybitnego ekologa, palinologa i geografa roślin, profesora Uniwersytetu Wrocławskiego, szczególnie zasłużonego dla ochrony przyrody Dolnego Śląska – w 100. rocznicę jego urodzin. W uroczystości wzięły udział uczeń i kontynuator dzieła naukowego prof. Macki – prof. dr hab. Jan Sarosiek, kierownik Zakładu Ekologii i Ochrony Przyrody Uniwersytetu Wrocławskiego.

Uroczystość rozpoczęła się w miejskim parku, gdzie znajduje się głaz narzutowy z tablicą upamiętniającą prof. S. Mackę (Fot. 1). Złożono kwiaty, a prof. J. Sarosiek przybliżył zgromadzonym postać

Fot. 1. Złożenie kwiatów przy głazie w miejskim parku w Świebodzicach. Od lewej: Adam Bujak – z-ca dyrektora Zakładu Obsługi Komunalnej, prof. dr Jan Sarosiek, Alicja Szelemej – przedstawicielka Woj. Funduszu Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Halina Adamska – nauczycielka z Liceum Ogólnokształcącego, Barbara Kościelniak – przew. Komisji Ochrony Środowiska Urzędu Miasta, Konstanty Łukaszewicz – działacz Ligi Ochrony Przyrody, Leszek Gućwa – burmistrz Świebodzic (fot. H. Urbanik).

Phot. 1. Laying down the flowers by the monumental stone at the communal park in Świebodzice. From the left: Adam Bujak – vice-director of Communal Services, Professor dr Jan Sarosiek, Alicja Szelemej – representative of Regional Fund for Environmental Protection in Wrocław, Halina Adamska – secondary school teacher, Barbara Kościelniak – president of Nature Protection Committee in Świebodzice, Konstanty Łukaszewicz – representative of Nature Protection League, Leszek Gućwa – mayor of Świebodzice (phot. H. Urbanik).

prof. Macki. Następnie w Centrum Kultury odbył się występ artystyczny, przygotowany przez miejscową młodzież oraz wykład prof. Sarosieka na temat społecznej działalności prof. Macki na polu ochrony przyrody, a także współczesnych problemów ochrony środowiska. Po wykładzie gość z Wrocławia odpowiadał na pytania młodzieży dotyczące problematyki ekologicznej.

Końcowym akcentem uroczystości było spotkanie prof. J. Sarosieka z władzami Świebodzic oraz z przedstawicielami Ligi Ochrony Przyrody i Towarzystwa Kulturalno-Przyrodniczego, organizatorami tej uroczystości.

Henryk URBANIK

SESJA Z OKAZJI 260. ROCZNICY URODZIN KS. KRZYSZTOFA KLUKA (1739–1796)

Session on 260th anniversary of Rev. Krzysztof Kluk birth (1739–1796)

W Muzeum Rolnictwa im. Ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu odbyła się w dniach 11–12 września br., w przeddzień urodzin patrona tej placówki, uroczysta sesja popularno-naukowa. Jest to już kolejna sesja, na której prezentowano osiągnięcia w dziedzinie nauk przyrodniczych ciechanowieckiego proboszcza, jednego z czołowych przedstawicieli naszego Oświecenia, jak również przedstawiano najnowsze badania historyczne dotyczące jego osoby.

Sesja trwała dwa dni. W pierwszym dyrektor Muzeum, mgr Kazimierz Uszyński dokonał uroczystego

otwarcia i nakreślił sylwetkę ks. K. Kluka jako Obywatela Ciechanowca, przekazując przewodnictwo naukowe sesji prof. Zbigniewowi Wójcikowi (Muzeum Ziemi, Warszawa), który wygłosił referat pt. „Wokół doktoratu ks. K. Kluka”. Kolejne wystąpienie – prof. Ireny Maryniakowej nosiło tytuł „Obraz językowy Podlasia w czasach ks. K. Kluka i dziś”. Autorka pochodzi z Ciechanowca, jest trwale z nim związana, a badania językoznawcze prowadziła na tym terenie z ramienia Instytutu Sławistyki PAN w Warszawie. Następnie znana już autorka książki o ks. K. Kluku, dziennikarka mgr Krystyna Młyńczyk-Marszałek wygłosiła „Rady i przesłania ks. K. Kluka” – zapowiadając jednocześnie przygotowywanie drugiego wydania książki *A Polska śpi na pośmiewiska mądrej Europy*. Dr Adam Wołk (Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach) odczytał i zinterpretował tekst ks. Kluka „Wysadzanie drzewami miejsc różnych”, udowadniając jak aktualne i trafne są do dziś jego zalecenia w tej dziedzinie. Po przerwie obiadowej dyrektor K. Uszyński zaprezentował pewnego rodzaju sprawozdanie z działalności prowadzonej przez siebie placówki – „Muzeum Rolnictwa im. Ks. Krzysztofa Kluka – co to znaczy?”. Niezwykle ciekawe było wystąpienie prof. Stanisława Litaka (Katolicki Uniwersytet Lubelski) pt. „Dorobek kartograficzny księdza Krzysztofa Kluka”. Proboszcz ciechanowiecki podejmował bowiem także i takie prace – wykonał mapę parafii Siemiatycze, która niestety zaginęła. Odnaleziony zaś w archiwum kościelnym na Wawelu rękopis mapy Diecezji Łucko-Brzeskiej, do której należał Ciechanowiec, spotkał podobny los. Mapa zaginęła już współcześnie i trwają jej poszukiwania, a pewnym pocieszeniem jest fakt istnienia kopii kserograficznej, wykonanej przed dwoma laty, którą zaprezentował na sesji autor wystąpienia. Dr Jan Trynkowski (historyk z Uniwersytetu Białostockiego) wygłosił referat: „Ksiądz K. Kluk a Gimnazjum w Białymstoku – pytania badawcze”. Sam tytuł już mówi o trwającym mozolnym dochodzeniu do prawdy, odkrywaniu nowych źródeł. Adam Wołk zaprezentował jedyny poster, który znajdzie się w nowo utworzonym Dziale Leśnym Muzeum: „Regestr drzewnych rzeczy, które z jakiego drzewa robione bywają wg Ks. K. Kluka”. Obejmuje on 230 pozycji – wyrobów z drewna, nieraz bardzo wymyślnie wybranego i właściwego z technicznego punktu widzenia. Warto tu wspomnieć, że to ks. Kluk wydzielił leśnictwo jako oddzielną dziedzinę gospodarczą.

Pierwszy dzień sesji zakończył się ogniskiem i stosownym poczęstunkiem, a na parkowej platformie za pałacem przygrywała nam orkiestra. Wieczór był, jak na jesienną porę roku, niezwykle ciepły.

Drugim dniem była niedziela i do niej dostosowany był program. Przed mszą św. uczestnicy sesji złożyli kwiaty pod pomnikiem ks. K. Kluka, znajdującym się na podwórzu kościelnym. Nabożeństwo odbyło się w kościele Św. Trójcy, zbudowanym przez Adriana Kluka, ojca późniejszego proboszcza. Po mszy uczestnicy udali się na tzw. polską stronę Ciechanowca, do pałacu – siedziby Muzeum Rolnictwa, gdzie ks. inf. Eugeniusz Borowski przedstawił najciekawsze archiwalia z czasów księdza Krzysztofa Kluka, znajdujące się w zbiorach Archiwum Diecezjalnego w Drohiczyńcu. Na wstępie przekazał do rozdania 20 teczek z przygotowanymi wypisami tekstów łacińskich, ich tłumaczeniami na język polski oraz kserokopiami oryginalnych dokumentów – poczynając od metryki chrztu, a kończąc na testamentie (w sumie 16 pozycji). W prezentowanych materiałach archiwalnych znalazła się też kserokopia księgi misji prowadzonych przez Księży Misjonarzy z Siemiatycz od roku 1720. Jest w niej poświadczony udział ks. K. Kluka w pięciodniowych rekolekcjach zamkniętych w domu Księży Misjonarzy w Siemiatyczach, w latach 1767, 1773, 1776, 1781 i 1782. Zapis brzmi: Roku Pańskiego 1767 w kwietniu. Dnia 15 kwietnia ukończył rekolekcje duchowe, pięciodniowe wielce czcigodny Kluk alterzysta i wikariusz kościoła ciechanowieckiego w celu odnowienia w sobie ducha kościelnego. Przewodnikiem duchowym jego był wielbny Paweł Cieśllicki ze Zgromadzenia Misjonarzy. Rok 1773. 28 listopada ukończył rekolekcje najprzewielebniejszy najczcigodniejszy pan Kluk prepozyt ciechanowiecki. Rekolekcje trwały przez okres pięciu dni i odbywane były pod kierunkiem wielbego Ławickiego. Tymi faktami archiwalnymi ks. infułat udokumentował nieprawdziwość zarzutów czynionych w przeszłości ks. Klukowi.

Prof. Z. Wójcik w swoim wystąpieniu zamykającym sesję dokonał przeglądu publikacji dotyczących ks. Kluka. Już na poprzedniej sesji, w 1996 r., prof. Wójcik zachęcał do współpracy w przygotowaniu pełnej monografii tego wielkiego botanika, znawcy rzeczy kopalnych, instruktora rolnictwa i ogrodnictwa, twórcy zasad gospodarki leśnej, człowieka Oświecenia w pełnym tego słowa znaczeniu. Apel ten nadal aktualny.

Dyskusja zamknęła owocne obrady tegorocznej sesji.

Adam WOŁK

PRO MEMORIA

• **ok. 500 rocznica urodzin Marcina z Urzędowa (ok. 1500–22 VI 1573)**, ur. w Urzędowie, zm. w Sandomierzu, zielnikarza, lekarza nadwornego hetmana Jana Tarnowskiego, księdza, kanonika katedry sandomierskiej, autora jednego z pierwszych polskich tzw. zielników czyli ilustrowanych dzieł o roślinach leczniczych, *Herbarza Polskiego*, opracowanego w latach ok. 1543–1553, wydanego w Krakowie w 1595 r.

• **200 rocznica urodzin Wojciecha Pampucha (15 IV 1800–29 VI 1866)**, ur. we wsi Biadacz k. Opola, zm. w Pawłowicach k. Leszna, nauczyciela w Gliwicach i Trzemesznie, florysty, autora m.in. *Flora Tremesnensis* (1840).

• **200 rocznica urodzin Adama Podymowicza (1800–21 VIII 1830)**, ur. w Dańczypolu na Podlasiu, zm. w Żywcu, przyrodnika, poety, nauczyciela, adiunkta Gabinetu Zoologicznego Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego, autora *Botaniki dla płci pięknej czyli historii drzew, ziół i kwiatów* [...] (t. 1–2, 1834).

• **450 rocznica śmierci Hieronima Spiczyńskiego (przed 1500–1 VI 1550)**, ur. prawdopodobnie w Wieluniu, zm. w Krakowie, członka Rady Miejskiej, rajcy Krakowa, autora nowej wersji edytorskiej tzw. zielnika czyli ilustrowanego dzieła o roślinach leczniczych Stefana Falimirza *O ziołach i mocy ich* (1534), zatytułowanej *O ziołach tutecznych i zamorskich* [...] (1542, 1556).

• **200 rocznica śmierci księżnej Anny z Sapiechów Jabłonowskiej (1728–7 II 1800)**, zm. w Ostrogu, wojewodziny bractwarskiej; autorki pism gospodarczych, miłośniczki przyrody; w pałacu w Siemiatyczach zgromadziła jedną z największych XVIII-wiecznych kolekcji przyrodniczych okazów roślin, zwierząt, minerałów i skamieniałości, które udostępniła przyrodnikom m.in. Krzysztofowi Klukowi; po śmierci Jabłonowskiej zbiory uległy rozproszению.

• **165 rocznica śmierci księżnej Izabeli z Flemingów Czartoryskiej (3 III 1746–17 VI 1835)**, ur. w

Warszawie, zm. w Wiedniu, miłośniczka roślin i ogrodów, założycielki ogrodów w Puławach i na Powązkach w Warszawie, autorki książki *Mysli różne o sposobie zakładania ogrodów zakończonej Katalogiem drzew, krzewów, roślin i kwiatów* (1805).

• **140 rocznica śmierci Michała Szuberta (18 IV 1787–5 V 1860)**, ur. w Ząbkach k. Warszawy, zm. w

Płocku, profesora botaniki, dyrektora i organizatora Ogrodu Botanicznego Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego, autora pionierskich prac z anatomii roślin *Rozprawa o składzie wewnętrznym roślin* (1823), *Rozprawa o składzie nasienia* (1824) oraz pierwsze-

go podręcznika botaniki leśnej *Opisanie drzew i krzewów leśnych Królestwa Polskiego* (1827).

• **120 rocznica śmierci Jana Kantego Działzyńskiego (28 IX 1829–30 III 1880)**, ur., zm. w Kórniku, mecenasa nauki, działacza patriotycznego, po ojcu Adamie Tytusie dziedzica i współtwórcy kolekcji Arboretum Kórnickiego, założyciela arboretum w Gołuchowie, gdzie zgromadził jedną z największych w Europie kolekcji drzew szpilkowych.

• **90 rocznica śmierci Franciszka Błońskiego (1867–17 IV 1910)**, ur. w Warszawie, zm. w Spiczyn-

cach na Ukrainie, botanika, lekarza fabrycznego w cukrowni w Spiczynach, badacza grzybów, wątrobowców i roślin naczyniowych, autora m.in. *Hepaticae polonicae* (1890–1891), *Fungi polonici novi* (1889).

• **90 rocznica śmierci Ignacego Szyszylowicza (30 VII 1857–17 II 1910)**, ur. w Granicy w okolicach Kielc, zm. we Lwowie, botanika, systematyka, profesora katedry systematyki i morfologii roślin Uniwersytetu Lwowskiego, autora pionierskiej pracy *O rozmieszczeniu wątrobowców w Tatrach* (1885) oraz m.in. opracowań systematycznych roślin zebranych przez K. Jelskiego w Peru i A. Rehmana w Afryce.

• **55 rocznica śmierci Jozefa Szotkowskiego (20 IX 1899–13 II 1945)**, ur. we wsi Mosty (dawny pow. jabłonkowski, Zaolzie), zm. tragicznie w Rogoźnie Wielkopolskim, nauczyciela, przyrodnika, autora projektu rezerwatu lasu bukowego w nadlesnictwie Kąty, opi-

sanego w pracy *Najpiękniejsza buczyna Wielkopolski pod Boguniewem* (1927).

• **25 rocznica śmierci Marii Czubińskiej (22 VII 1917–27 II 1975)**, ur. w Bełzie (kieleckie), zm. w Poznaniu, florystki, asystentki Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Poznańskiego, żony Zygmunta Czubińskiego, profesora Uniwersytetu Poznańskiego, autorki prac florystycznych m.in. *Bielawskie Błoto ginące torfowisko atlantyckie Pomorza* (1954, wspólnie z Z. Czubińskim i in., 1954).

• **25 rocznica śmierci Edmunda Massalskiego (16 XI 1886–23 III 1975)**, ur. w Michałowie (w dawnym woj. kieleckim), zm. w Kielcach, przyrodnika, geografa, nauczyciela, dyrektora Muzeum Świętokrzyskiego w Kielcach, działacza ochrony przyrody, autora m.in. *Obrazów roślinności krainy Gór Świętokrzyskich* (1962).

Alicja ZEMANEK

SPRAWOZDANIA ZE SPOTKAŃ NAUKOWYCH SCIENTIFIC MEETING REPORTS

**XIII KONGRES EUROPEJSKICH MIKOLOGÓW
(ALCALÁ de HENARES (MADRYT), HISZPANIA,
21–25 WRZEŚNIA 1999)**

**13th Congress of European Mycologists
(Alcalá de Henares (Madrid), Spain,
21–25 September 1999)**

Zgodnie z przyjętym przed laty zwyczajem, Kongresy Europejskich Mikologów odbywają się co trzy lata. Wyjątkowo bywał to okres czteroletni ze względu na terminy odpowiednich międzynarodowych kongresów, również poświęconych grzybom. W myśl życzeń wypowiadających się w owych czasach mikologów kongresy takie mają odbywać się – w miarę możliwości – na przemian w zachodniej lub wschodniej Europie albo w jej części północnej lub też na południu.

Trzynasty już Kongres Europejskich Mikologów (CEM) odbył się w Hiszpanii, w Alcalá de Henares koło Madrytu. Siedzibą jego był Uniwersytet założony w 1508 r. w Alcalá przez kardynała Cisnerasa, a w 1836 r. przeniesiony do pobliskiego Madrytu. Oficjalna ceremonia powitania przyjeźdźczych odbyła się w Patio Trilingüe Uniwersytetu cisnerańskiego, uświetniona występem chóru Uniwersytetu Alcalá de Henares. Obrady kongresowe umiejscowiono w nowoczes-

ny m budynku Politechniki w dzielnicy uniwersyteckiej. Bliskie sąsiedztwo wszystkich posiedzeń, wystaw oraz stołówek uczelnianej stwarzały doskonałe warunki do odnawiania lub nawiązywania przez badaczy wzajemnych bliższych kontaktów.

W Kongresie wzięły udział delegacje ze wszystkich prawie krajów Europy, w liczbie 120 osób; z Polski przybyło pięć osób. Lista uczestników objęła nazwiska nie tylko referentów (w dużej mierze hiszpańskich), ale również współautorów pochodzących nawet z Argentyny, Brazylii, Maroka, Meksyku, Tunezji, Urugwaju oraz USA.

Obrady XIII Kongresu Europejskich Mikologów połączone były z 5. Zjazdem Europejskiej Rady Ochrony Grzybów (European Council for Conservation of Fungi – ECCF). Część naukowa Zjazdu ECCF włączona została do programu sesji plenarnej poświęconej ochronie grzybów. Sesję tę prowadziła M. Ławrynowicz, przewodnicząca ECCF w obecnej kadencji, zaś referat plenarny na temat przyszłości grzybów w Europie wygłosił E. Arnolds, jeden z założycieli ECCF.

Kolejne sesje dotyczyły taksonomii i ekologii grzybów w szerokim sensie, z włączeniem fitopatologii i symbioz grzybowo-roślinnych. W referatach podkreślano znaczenie dokumentacji zielnikowej w badaniach różnorodności gatunkowej, potrzebę sporządzania regionalnych i krajowych check-lists, stosowania metod molekularnych do rozstrzygnięć taksonomicznych oraz dążenia do integracji prac nad kartowaniem grzybów w Europie.

Sesjom referatowym towarzyszyły sesje posterowe dogodnie rozwiązane czasowo i przestrzennie.